

Les monedes i xapes catalanes de necessitat (V)*

LES MONEDES D'ARENYS DE MAR

ANTONI TURRÓ I MARTINEZ

Arenys de Mar fou també un altre dels pocs municipis catalans que durant la guerra del 1936-1939 encunyaren moneda metàl·lica per a solucionar el problema de la manca de divisionari pels canvis.

En la sessió municipal del dia 12 d'abril del 1937 presidida per l'alcalde Salvador Casachs i Malart i a proposta del regidor de Treball i Obres Públiques, es prengué l'acord de posar en circulació a títol transitori i de curs forçós a la localitat, uns discos de metall del valor nominal d'1 pesseta per un import de 10.000 pessetes.

En la sessió del Consell Municipal del dia 15 de juny, el conseller de Finances exposà que les monedes d'1 pesseta en circulació eren molt insuficients per a cobrir les necessitats locals i que per tal d'evitar les molèsties i dificultats en les transaccions comercials i especialment en els articles de quotidià consum, proposava fer una nova tirada de 10.000 discos d'1 pesseta i encunyar també discos de 50 cèntims per un total de 20.000 peces. Aquesta proposta fou aprovada per unanimitat.

Veiem doncs que l'import total de monedes locals en circulació fou de 30.000 pessetes cosa que permeté a cada habitant disposar de 5,11 pessetes de moneda fraccionària, ja que el cens de població d'Aanys de Mar l'any 1936 era de 5.874 habitants.

* Vegeu: Acta Numismàtica-11 (pàg. 223); Acta Numismàtica-12 (pàg. 211); Acta Numismàtica-13 (pàg. 187) i Acta Numismàtica-14 (pàg. 257).

L'encunyació d'aquestes monedes fou confiada a la Collectivització d'Indústries Metallúrgiques local, la qual resolgué perfectament l'afer encunyant aquestes monedes sobre cospells d'alumini d'un diàmetre de 28 mm. per les de pesseta i de 20 mm. per les de 50 cèntims.

Gravades en incús per una sola cara, l'escut heràldic local en forma d'ametlla, en el qual figura un gran arbre sobre unes línies ondulades, presideix el camp central flanquejat pel valor de canvi amb la xifra del valor a l'esquerra i la indicació abreujada de la unitat monetària a la dreta, el tot voltat per la llegenda circular «Consell Municipal d'Arenys de Mar» amb dues estrelles de cinc puntes com a separació de llegenda.

El dipòsit de garantia, en bitllets de la Generalitat de Catalunya i del Banc d'Espanya, per un import igual al total emès, fou conservat a la Caixa Municipal i traslladat després, quan es decidí que aquestes monedes es retirarien de la circulació, a la sucursal local del Banc Hispano Colonial el qual s'encarregà d'efectuar el canvi i el seu reembossament als tenidors.

Malgrat la gran quantitat de monedes que s'encunyaren, aquestes han esdevingut molt rares i escasses. Suposem que en ésser retirades de la circulació, que fou fixada com a termini màxim al 31 de maig del 1938, foren foses per a aprofitar el metall per a les indústries de guerra. Degut a aquest fet i davant la demanda dels col·leccionistes han sortit modernament al mercat moltes falsificacions i reproduccions i cal assegurar-se i fixar-s'hi molt bé abans d'adquirir-les.

Cal assenyalar també que l'Ajuntament, en tant s'esperava l'encunyació d'aquestes monedes, posà en circulació, a títol provisional, uns bitllets de fabricació casolana amb els valors d'1 pesseta, 50 cèntims i 25 cèntims però amb un tiratge força limitat. Aquests bitllets provisionals foren retirats en posar-se en circulació les monedes d'alumini.

LES MONEDES DE TORTELLA

El cas de Tortellà a la comarca de la Garrotxa és un xic particular, car si bé l'Ajuntament feu una emissió oficial de paper moneda municipal, això no fou fins al mes d'agost del 1937 però ja ben abans d'aquesta data els problemes de la manca de menuda moneda pels canvis havien alterat la vida comercial de la localitat.

Aquestes dificultats foren solventades, en part, per l'emissió de monedes de coure del valor d'1 pesseta que encunyà, a principis del 1937 el Sindicat

Agrícola local i que foren normalment i corrent acceptades i utilitzades per la població.

En aquestes monedes, encunyades en relleu per les dues cares, es veu a l'anvers el valor de canvi en dues ratlles «1 PESSETA» al camp central i la llegenda circular «Tortellà i sa comarca» amb un estel de cinco puntes com a separació de llegenda. Sobre aquesta llegenda tan elàstica i que es podria creure no tan sols pretensiosa sinó fins i tot vanitosa, cal aclarir, que és obvi que no pretenia pas que el seu curs fos real a tota la Garrotxa (on altres Sindicats Agrícoles també havien emès els seus signes monetaris locals) sinó que cal entendre que la menció «i sa comarca» corresponia més aviat a designar les rodalies de Tortellà.

Al revers consta la llegenda circular «Sindicat Agrícol» amb dues ratlles i un punt al mig com a separació de llegenda. El camp central està ocupat per la reproducció dels emblemes del Sindicat que són una aixada i una falç enllaçades.

Aquestes monedes força ben encunyades, mesuren 24 mm. de diàmetre però no en coneixen el fabricant ni la data exacta d'emissió ni l'import emès, car malgrat les nostres recerques i investigacions no hem pogut trobar cap document oficial que s'hi refereixi, però suposem que l'import podria ésser d'unes 4.000 pessetes, el qual representaria, teòricament, 3,30 pessetes per cap tenint en compte que el nombre d'habitants de Tortellà l'any 1936 era de 1.204.

Com ja hem dit, l'Ajuntament, que no havia posat cap inconvenient i havia abonat tàcitament la circulació d'aquestes monedes, volgué ordenar oficialment el problema de la manca de fraccionari a la localitat i el mes d'agost del 1937 feu una emissió de paper moneda municipal amb els valors d'1 pesseta, 50 cèntims i 25 cèntims el que permeté de facilitar i sobretot d'agilitzar els canvis amb aquesta gamma de petits valors i les primeres monedes del Sindicat Agrícola deixaren de circular lliurement.